

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE
Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana

Pregled strateških ciljev za gospodarjenje z gozdovi na ravni EU
Poročilo o raziskavi

Naloga JGS 4: Razvijanje in strokovno usmerjanje informacijskega sistema za gozdove (ISG)

4/24 Priprava alternativnih načrtovalskih konceptov in ocena njihove sprejemljivosti

Janez Zafran, Andreja Ferreira, Anže Japelj

LJUBLJANA, november 2022

1. UVOD

V analizo in poročilo so vključene izbrane strategije, ki jih je pripravila Evropska komisija v obliki t.i. sporočil. V okviru pravnega reda EU gre za sekundarne pravne akte, ki jih Evropska komisija sprejema po posebnem postopku in so povezani oziroma vplivajo na nacionalno zakonodajo z najširšega področja gospodarjenja z gozdovi. Na podlagi strateških usmeritev se v smislu izvajanja strategij pripravlja tudi primarne akte in sicer na podlagi zakonodajnih postopkov določenih s pogodbami EU. Pogodba je zavezujoč dogovor med državami članicami EU, ki določa cilje EU, pravila za institucije EU, postopke odločanja ter odnos med EU in državami članicami

Namen analize je pripraviti širši pregled posameznih poudarkov in ciljev, ki so oblikovani na ravni EU in se bodo v kasnejšem zakonodajnem postopku odražale kot zasnova novega informacijskega sistema za gozdove ter obvezno pripravo strateških načrtov za gospodarjenje z gozdovi na nacionalni ravni. Postopek priprave tovrstne zakonodaje je Evropska komisija že začela. Poleg strategij pa je v analizo vključeno tudi področje t.i. taksonomije.

EU vzpostavlja skupni sistem klasifikacije, s katerim bo spodbudila zasebne naložbe v trajnostno rast in prispevala k podnebno nevtralnemu gospodarstvu. Uredba o vzpostavitvi sistema klasifikacije ali „taksonomije“ na ravni EU, bo podjetjem in vlagateljem zagotovila skupno podlago za opredelitev tistih gospodarskih dejavnosti, ki štejejo za okoljsko trajnostne.

Taksonomija bo vlagateljem omogočila, da svoje naložbe preusmerijo v bolj trajnostne tehnologije in podjetja. Imela bo ključno vlogo pri tem, da bo lahko EU do leta 2050 postala podnebno nevtralna in uresničila cilje iz Pariškega sporazuma za leto 2030. Med temi cilji je tudi 40-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Kot dejavnost, za katero se določa »pogoje trajnosti« je tudi gozdarstvo.

Prihodnji okvir taksonomije bo temeljil na šestih okoljskih ciljih EU:

- 1) blažitev podnebnih sprememb,
- 2) prilagajanje podnebnim spremembam,
- 3) trajnostna raba ter varstvo vodnih in morskih virov,
- 4) prehod na krožno gospodarstvo,
- 5) preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja,
- 6) varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in ekosistemov.

Taksonomija za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje je že vzpostavljena – sprejeti ustrezni akti. Za preostale štiri cilje naj bi bila taksonomija vzpostavljena do konca leta 2022.

Rezultati analize bodo služili kot strokovna osnova za oblikovanje nacionalnih stališč v postopkih priprave EU zakonodaje s področja ugotavljanja stanja gozdov ter strateškega načrtovanja v gozdarstvu.

2. Nova strategija EU za gozdove do leta 2030

2.1 Namen strategije

Gozdovi imajo že dolgo izjemno pomembno vlogo v našem gospodarstvu in družbi, saj ustvarjajo delovna mesta ter zagotavljajo hrano, zdravila, materiale, čisto vodo in še več. Gozdovi so že stoletja cvetoče središče kulturne dediščine in obrtništva, tradicije in inovacij. Če so bili v preteklosti za nas pomembni, pa so za našo prihodnost ključnega pomena. Gozdovi so naravni zaveznik pri prilagajanju na podnebne spremembe in boju proti njim ter bodo imeli ključno vlogo pri tem, da bo Evropa do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina.

Namen strategije je na podlagi usmeritev in ukrepov znatno izboljšati stanje ohranjenosti gozdov, tudi na 27 % gozdnih območij EU, ki so zaščitena in bi morala biti najbolj zdrava. Podnebne spremembe še naprej negativno vplivajo na evropske gozdove, razkrile so tudi prej skrite ranljivosti, ki povečujejo druge uničujoče pritiske, kot so škodljivci, onesnaževanje in bolezni, ter vplivajo na režime gozdnih požarov, zaradi česar se bosta obseg in intenzivnost gozdnih požarov v EU v naslednjih letih zagotovo povečala.

Strategije EU za gozdove do leta 2030 je zelo usmerjena v zagotavljanje zdravja, vitalnosti in ohranjanje biotske pestrosti v gozdovih, bistveno manj pa v gospodarski in socialni pomen gozdov, kar je tudi glavna kritika številnih interesnih združenj s področja gozdarske stroke, lastnikov, upravljavcev gozdov in sektorja primarne predelave lesa (LIER et. all 2022, Position of European Forest Owners and Managers 2021, EOS 2021).

2.2 Vizija in cilj strategije

Komisija s to strategijo predstavlja ambiciozno vizijo, ki temelji na nenehnih prizadevanjih, motivaciji in predanosti vseh lastnikov in upravljavcev gozdov ter zemljišč. Njihova vloga pri zagotavljanju ekosistemskih storitev je ključnega pomena in jo je treba podpreti. Strategija je med drugim namenjena tudi razvoju finančnih spodbud, namenjenih zlasti zasebnim lastnikom in upravljavcem gozdov, za zagotavljanje teh ekosistemskih storitev.

Cilj nove strategije EU za gozdove je premagati te izzive in sprostiti potencial gozdov za našo prihodnost ob doslednem spoštovanju načela subsidiarnosti, najboljših razpoložljivih znanstvenih dokazov in zahtev za boljše pravno urejanje. Temelji na evropskem zelenem dogovoru in strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 ter priznava osrednjo in večnamensko vlogo gozdov ter prispevek gozdarjev in celotne vrednostne verige gozdov za doseganje trajnostnega in podnebno nevtralnega gospodarstva do leta 2050, hkrati pa zagotavlja obnovo, odpornost in ustrezno zaščito vseh ekosistemov. Ta strategija nadomešča strategijo EU za gozdove, ki je bila sprejeta leta 2013.

2.3 Usmeritve in ukrepi

Strategija vključuje ukrepe za krepitev varstva in obnove gozdov ter trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ter za izboljšanje spremljanja in učinkovitega decentraliziranega načrtovanja gozdov v EU, da se zagotovijo odporni gozdni ekosistemi in omogoči, da gozdovi izpolnjujejo svojo večnamensko vlogo. Še naprej se podpira trajnostno biogospodarstvo, ki temelji na gozdarstvu, za podnebno nevtralno

prihodnost, strategija predlaga ukrepe za inovacije in spodbujanje novih materialov in proizvodov, ki bi nadomestili materiale in proizvode na osnovi fosilnih goriv, ter za spodbujanje nelesnega gozdnega gospodarstva, vključno z ekoturizmom. Strategija se osredotoča tudi na pogozdovanje in obnovo gozdov, vključuje pa tudi časovni načrt za zasaditev vsaj treh milijard dodatnih dreves v EU do leta 2030.

Ukrepi, ki jih določa strategija in se praviloma nanašajo na aktivnosti Komisije in sicer v 4 glavnih sklopih:

1. Podpora socialno-ekonomskim funkcijam gozdov za cvetoča podeželska območja in spodbujanje trajnostnega gozdarskega biogospodarstva;
2. Varstvo, obnova in širitev gozdov EU za boj proti podnebnim spremembam, zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti ter zagotavljanje odpornih in večnamenskih gozdnih ekosistemov;
3. Strateško spremljanje gozdov, poročanje in zbiranje podatkov;
4. Zanesljiv program raziskav in inovacij za izboljšanje našega znanja o gozdovih.

2.3.1 Podpora socialno-ekonomskim funkcijam gozdov za razvijajoča se podeželska območja in spodbujanje trajnostnega gozdarskega biogospodarstva

Ključnega pomena je tudi spoštovanje načel krožnega gospodarstva. Prednostna naloga bi morala biti boljša uporaba, ponovna uporaba in recikliranje vseh lesnih proizvodov, tudi na primer z gradbišč in iz porušениh objektov, saj je z večjo krožnostjo proizvodov mogoče doseči, da se vsi lesni proizvodi v gospodarstvu ohranijo dlje in se uporabijo večkrat.

Usmeritev: Spodbujanje trajnostnega gozdnega biogospodarstva za lesne proizvode z dolgo življenjsko dobo

Ukrepi

V okviru trajnostne razpoložljivosti lesa in oskrbe z njim ima gozdarski sektor velik gospodarski potencial za izboljšanje proizvodnje trajnostnega in zakonito posekanega lesa za krožne materiale in proizvode z dolgo življenjsko dobo. V ta namen je treba spodbujati povpraševanje v panogah nižje v prodajni verigi in spodbujati prakse gospodarjenja z gozdovi, proizvodna orodja in procese, ki so bolj prilagojeni različnim prihodnjim gozdnim virom.

Komisija bo pripravila časovni načrt za zmanjšanje emisij ogljika v celotnem življenjskem ciklu stavb do leta 2050. V okviru revizije uredbe o gradbenih proizvodih bo Komisija razvila standardno, zanesljivo in pregledno metodologijo za količinsko opredelitev koristi lesnih gradbenih proizvodov in drugih gradbenih materialov za podnebje.

V skladu s pobudo za »novi evropski Bauhaus« bi bilo treba okrepiti raziskave in inovacije v zvezi z arhitekturo, zelenim oblikovanjem in gradbenimi materiali, vključno z industrijskimi izboljšavami za uporabo lesa slabše kakovosti, zlasti lesa iz trdih vrst, ter o tem, kako okrepiti kaskadno uporabo in povečati krožnost, pri čemer bi se bilo treba usmeriti na predelavo obstoječega lesa za proizvodnjo proizvodov lesnega inženirstva.

S spodbudami, ki bodo neposredno temeljile na sekvenciranju ogljika, bi morala prihodnja pobuda za sekvenciranje ogljika v kmetijske površine in okvir kuponov o odvzemu ogljika vključevati namenske

ukrepe za proizvodnjo in uporabo lesnih proizvodov z dolgo življenjsko dobo ob doslednem spoštovanju ciljev v zvezi z biotsko raznovrstnostjo. Te spodbude na ravni posameznih akterjev dopolnjujejo podnebne cilje EU in jih podpirajo.

Usmeritev: Zagotavljanje trajnostne rabe lesnih virov za energijo iz biomase

Ukrepi

Kadar učinkovita uporaba lesnih materialov ni mogoča, bo biomasa še naprej pomemben vir energije. Da bi zagotovili socialno-ekonomske koristi in okoljsko trajnost energije iz lesne biomase, so v direktivo o energiji iz obnovljivih virov iz leta 2018 vključena posodobljena trajnostna merila za vse vrste biomase za pridobivanje energije. Države članice jih morajo zdaj izvajati, Komisija pa bo pozorno spremljala pravilen prenos teh ukrepov v okviru splošnega izvajanja sedanje direktive o energiji iz obnovljivih virov in po potrebi sprejela izvršilne ukrepe.

Krepiti je treba izvajanje načela kaskadne uporabe kot glavnega gonila sprememb politik na področju energije iz biomase, saj zagotavlja pravičen dostop do trga surovin iz biomase za razvoj inovativnih bioloških rešitev z visoko dodano vrednostjo in trajnostnega krožnega biogospodarstva.

Ob upoštevanju hierarhije ravnanja z odpadki in načela kaskadne uporabe Komisija predlaga, naj države članice oblikujejo svoje programe podpore za uporabo biomase za pridobivanje energije tako, da se čim bolj zmanjšajo nepotrebni izkrivljajoči učinki na trg surovin iz biomase in škodljivi vplivi na biotsko raznovrstnost. Za določitev načina, kako uporabljati načelo kaskadne uporabe biomase, zlasti glede tega, kako čim bolj zmanjšati uporabo kakovostnega okroglega lesa za proizvodnjo energije, bo Komisija sprejela delegirani akt.

Usmeritev: Spodbujanje nelesnega gozdnega biogospodarstva, vključno z ekoturizmom

Ukrepi

Da bi izkoristili prednosti nelesnih proizvodov za podeželske skupnosti v gozdnatih pokrajinah in podprli organizacije proizvajalcev, bo Komisija spodbujala pripravo usklajenih in celovitih regionalnih in nacionalnih programov za trajnostno proizvodnjo nelesnih gozdnih proizvodov.

Komisija bo za spodbujanje gozdnega ekoturizma v EU spodbujala sodelovanje med turističnim sektorjem, lastniki gozdov in službami za varstvo narave ter standarde in norme za dejavnosti ekološkega turizma. Turistični sektor bi moral tesno sodelovati z upravljavci gozdov, da bi razvili trajnostne turistične proizvode, ki pozitivno vplivajo na zdravje ljudi in nimajo negativnih učinkov na naravne vrednosti predvidenih destinacij, zlasti na zaščitениh območjih

Usmeritev: Razvoj znanj in spretnosti ter krepitev vloge ljudi za trajnostno gozdarsko biogospodarstvo

Ukrepi

Zaradi vse večje večnamenske vloge, ki jo bodo imeli gozdovi pri prehodu na trajnostno in podnebno nevtralno prihodnost, bo potrebno razviti ustrezne učne načrte, znanje in spretnosti.

Komisija bo oblikovala nabor orodij, ki bo državam članicam pomagal vzpostaviti vseživljenjske programe za gozdarje in svetovanje gozdarjem ter prilagoditi izobraževanje in usposabljanje izzivom in današnjim potrebam in stvarnosti na področju gozdov ter razviti zaposlitvene možnosti.

Komisija bo spodbujala deležnike na področju gozdov in gozdarstva, naj v okviru pakta za znanja in spretnosti vzpostavijo partnerstvo ter izkoristijo Evropski socialni sklad plus za sodelovanje in tako povečajo število priložnosti za izpopolnjevanje in preusposabljanje v gozdarstvu.

2.3.2 Varstvo, obnova in širitev gozdov EU za boj proti podnebnim spremembam, zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti ter zagotavljanje odpornih in večnamenskih gozdnih ekosistemov

Zaradi podnebnih sprememb in izgube biotske raznovrstnosti so nujno potrebni prilagodljiva obnova gozdov in ekosistemski pristopi h gospodarjenju z gozdovi, ki krepijo odpornost gozdov EU. To je predpogoj, da bodo gozdovi lahko izpolnjevali svoje socialno-gospodarske in okoljske funkcije za prihodnje generacije ter v prihodnjih desetletjih omogočili cvetoče gozdarsko biogospodarstvo.

Usmeritev: Zaščita preostalih pragozdov in staroraslih gozdov v EU

Usmeritev sledi strategiji EU za biotsko raznovrstnost, da se do leta 2030 z učinkovitim režimom gospodarjenja zaščiti vsaj 30% površin EU, od katerih bi bilo treba strogo pravno zaščititi 10% površin EU. Gozdni ekosistemi bodo morali prispevati k temu cilju.

Ukrepi:

Nujno je treba kartirati pragozdove in starorasle gozdove ter vzpostaviti njihove režime varstva, vključno z okrepljenimi prizadevanji za zaščito pragozdov v najbolj oddaljenih regijah in čezmorskih ozemljih Unije.

Komisija sodeluje z državami članicami in deležniki, da bi se dogovorijo o skupni opredelitvi pragozdov in staroraslih gozdov ter strogem režimu varstva. Države članice bi morale nujno dokončati kartiranje in izvajati spremljanje teh gozdov ter zagotoviti, da se stanje ne poslabša, dokler ne začnejo uporabljati režima varstva.

Usmeritev: Zagotavljanje obnove gozdov in okrepljenega trajnostnega gospodarjenja z gozdovi za prilagajanje podnebnim spremembam in odpornost gozdov

Ukrepi:

Da bi se lahko bolje odzivali na nove izzive in potrebe ter glede na vse večjo vlogo gozdov pri uresničevanju skupno dogovorjenih ciljev EU s področja podnebja in biotske raznovrstnosti, bo treba okrepiti okvir za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, zlasti kar zadeva merila v zvezi z zdravjem ekosistemov, biotsko raznovrstnostjo in podnebnimi spremembami, da bo lahko postal podrobnejše presejalno orodje za določanje in primerjavo različnih pristopov h gospodarjenju in njihovega učinka ter splošnega stanja gozdov v EU. Trajnostno gospodarjenje z gozdovi že zajema več pomembnih

kazalnikov, kot so odmrli les in raznolikost vrst, vendar še ne opredeljuje pragov ali razponov kot meril uspešnosti za zeleno stanje.

Komisija bo na podlagi kriterijev in indikatorjev konference Forest Europe za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, skupaj z državami članicami in v tesnem sodelovanju z različnimi deležniki s področja gozdarstva opredelila dodatne kazalnike in pragove ali razpone za trajnostno gospodarjenje z gozdovi v zvezi z razmerami v gozdnih ekosistemih, kot so zdravje, biotska raznovrstnost in podnebni cilji.

Na podlagi teh smernic, razvitih skupaj z državami članicami, bo Komisija na podlagi ocene učinka in sodelovanja deležnikov razvila tudi shemo prostovoljnega certificiranja „sonaravnosti“, da bi bile prakse gospodarjenja, ki so najbolj prijazne do biotske raznovrstnosti, odlikovane z znakom kakovosti EU.

Komisija bo v okviru izvajanja strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 predlagala pravno zavezujoč instrument za obnovo ekosistemov, ki bo zajemal zlasti ekosisteme z največjim potencialom za zajemanje in shranjevanje ogljika ter preprečevanje in zmanjševanje posledic naravnih nesreč.

Poleg prilagodljive obnove gozdov in praks ekosistemskega gospodarjenja z gozdovi so za prilagajanje podnebnim spremembam potrebne tudi naložbe v preprečevanje nesreč, pripravljenost in odzivanje nanje ter obnovo gozdov po nesrečah. Pred vlaganjem v potrebno opremo in operacije bi bilo treba storiti vse, da bi preprečili škodo zaradi podnebja in povečali odpornost gozdov.

Komisija bo revizijo zakonodaje o gozdnem reprodukcijskem materialu dopolnila z ukrepi za spodbujanje proizvodnje gozdnega reprodukcijskega materiala, primerne za prihodnje podnebne razmere. Okrepiti bi bilo treba tudi raziskave in inovacije ter preskušanje in izbiro vrst in ustreznih porekel za prihodnje razmere.

Komisija bo v sodelovanju z državami članicami spremljala zdravje dreves v EU, vključno z vplivom invazivnih tujerodnih vrst, bolezni in škodljivcev, kot so podlubniki, ter spodbujala potrebne preventivne ukrepe za zgodnje odkrivanje in izkoreninjenje. Mednje spadajo strategije za zatiranje škodljivcev, s katerimi se opredelijo najbolj ogrožena območja, izmenjava najboljših praks, podpora in sodelovanje pri fitosanitarnem nadzoru ter razvoj inovativnih in trajnostnih orodij za varstvo rastlin v skladu z ekološkimi načeli, ugodnimi za biotsko raznovrstnost

Usmeritev: Obnova in pogoždovanje za biotsko pestre gozdove

Spontana ponovna rast gozda zaradi naravne sukcesije je glavna gonilna sila povečevanja gozdnih površin v EU, ki je večinoma povezano z opuščanjem kmetijstva in podeželja. Komisija podpira ukrepe obnove gozdov ter pogoždovanja ter sajenja posameznih dreves.

Ukrepi:

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 vsebuje zavezo, da se do leta 2030 zasadijo vsaj tri milijarde dodatnih dreves ob doslednem spoštovanju ekoloških načel. Prizadevanja v okviru te pobude bodo usmerjena proti trenutnemu trendu vse manjšega neto povečevanja gozdnih površin EU.

Usmeritev: Finančne spodbude za lastnike in upravljavce gozdov za izboljšanje količine in kakovosti gozdov v EU

Ukrepi:

Komisija si bo prizadevala za večje črpanje sredstev za razvoj podeželja, ki so na voljo za namene te strategije. Priporočila državam članicam glede strateških načrtov SKP za obdobje 2023–2027 naj bi spodbudila ustrezno obravnavo gozdov.

Glede na vse ambicioznejše cilje EU na področju podnebja in biotske raznovrstnosti se države članice posebej spodbuja, naj ob upoštevanju svojih nacionalnih okoliščin za kritje stroškov in izpada odhodka vzpostavijo shemo plačil za ekosistemske storitve za lastnike in upravljavce gozdov, podobno vzorčnim nacionalnim shemam. Države članice se spodbuja tudi, naj pospešijo uvajanje praks za sekvestracijo ogljika v kmetijske površine, na primer prek ekoshem za ukrepe v kmetijskem gozdarstvu ali ukrepe za razvoj podeželja, ki bi zajele naložbe v pogozdovanje in ponovno pogozdovanje, prijazno do biotske raznovrstnosti, naložbe v kmetijsko gozdarstvo in druge neproduktivne naložbe za cilje, povezane z okoljem in podnebjem. Komisija bo državam članicam nudila podporo v obliki svetovanja in tehničnih smernic o razvoju sheme plačil za ekosistemske storitve.

Komisija bo spodbujala sheme nadomestil za gozdove v akcijskem načrtu za sekvestracijo ogljika v kmetijske površine in certificiranje odvzemov ogljika.

2.3.3 Strateško spremljanje gozdov, poročanje in zbiranje podatkov

V okviru tega sklopa Komisija napoveduje: **»V ta namen in na podlagi ocene učinka bo Komisija predložila zakonodajni predlog za okvir za spremljanje gozdov, poročanje o njih in zbiranje podatkov. S tem se bo vzpostavil celovit okvir za spremljanje gozdov na ravni EU z uporabo tehnologij daljinskega zaznavanja in geoprostorskih podatkov, povezanih s spremljanjem s tal, kar bo izboljšalo natančnost spremljanja.«** Prav s to napovedjo je Komisija sprožila največji odziv v državah članicah in zlasti med organizacijami lastnikov gozdov ter predelovalcev lesa. Praviloma gre za negativne odzive predvsem v smislu, da Komisija predvideva oblikovanje (financiranje) samostojnega monitoringa gozdov in ne pristopa k uporabi podatkov nacionalnih gozdnih inventur.

Usmeritev: Vzpostavitev celovitega okvirja za spremljanje gozdov na ravni EU in strateškega načrtovanja

Ukrepi

Komisija bo predložila predlog za nov zakonodajni predlog EU o opazovanju gozdov, poročanju o njih in zbiranju podatkov, da se zagotovi usklajen sistem EU za spremljanje gozdov, zbiranje podatkov in poročanje o njih.

V okviru informacijskega sistema za gozdove EU (FISE) in na podlagi izboljšanih produktov programa Copernicus ter drugih podatkov, pridobljenih z daljinskim zaznavanjem in spremljanjem s tal, bo Komisija okrepila obstoječe spremljanje podnebnih učinkov in drugih naravnih motenj ali motenj, ki jih povzročijo ljudje na gozdove.

Komisija bo pripravljala in objavljala redna poročila in povzetke za nestrokovnjake o gozdovih v EU s podporo širšega evropskega partnerstva za gozdarsko znanost

Komisija bo prek Skupnega raziskovalnega središča (JRC) razvila evropsko partnerstvo za gozdarsko znanost, da bi podprla razvoj novih kazalnikov, ki temeljijo na daljinskem zaznavanju in rezultatih najnovejših raziskav.

V okviru tega bi pristojni organi držav članic do prvega četrtertletja 2023 pripravili strateške načrte za gozdove, namenjene gozdovom in gozdarskemu sektorju, ob doslednem spoštovanju načela subsidiarnosti področja gozdarstva v okviru Evropskih pogodb. Ti bi predstavljali strateško vizijo držav članic za njihove gozdove in gozdarski sektor za naslednjih 10, 30 in 50 let. Načrti ne bi potrebovali odobritve Komisije, vsebovali pa bi skupne elemente in splošno strukturo, ki bi jih razvili v sodelovanju z državami članicami, ter bi bili predmet ocene učinka in sodelovanja deležnikov. Tako bi omogočili primerljivost in zagotovili celovito sliko stanja, razvoja in prihodnjega dogajanja v gozdovih v EU, kot to predvidevajo države članice.

2.3.4. Zanesljiv program raziskav in inovacij za izboljšanje našega znanja o gozdovih.

Usmeritev: Pospešeno uvajanje inovacij, povezanih z gozdovi, spodbujanje izmenjave znanja, sodelovanja, izobraževanja, usposabljanja in svetovanja v podporo okrepljenim trajnostnim praksam gospodarjenja z gozdovi ter sprostitev socialno-ekonomskega in okoljskega potenciala gozdov na podeželskih območjih

Ukrepi:

Komisija bo skupaj z državami članicami in deležniki razvila program za raziskave in inovacije „Načrtovanje naših prihodnjih gozdov“, in sicer tako, da bodo skupaj določili raziskovalne vrzeli in prihodnje prednostne naloge za gozdarstvo in gozdarski sektor;

Komisija bo okrepila sodelovanje EU s predlogom partnerstva za raziskave in inovacije na področju gozdarstva, vključno z vodilnimi pobudami za preskušanje in predstavitev rešitev na izbranih ključnih strateških področjih;

V okviru sklopa Civilna varnost za družbo programa Obzorje Evropa bo Komisija izvajala dopolnilne ukrepe v podporo politikam za zmanjševanje tveganja nesreč (vključno z gozdnimi požari) za povečanje zmogljivosti pri obvladovanju tveganj in odpornosti ter njihovem upravljanju. Sočasno bo razvila program znanosti državljanov za biotsko raznovrstnost gozdov, zlasti z vključevanjem državljanov in civilne družbe v spremljanje biotske raznovrstnosti gozdov.

3 EU Taksonomija

3.1 Namen taksonomije

EU je v letu 2020 vzpostavlja skupni sistem klasifikacije, s katerim naj bi spodbudila zasebne naložbe v trajnostno rast in prispevala k podnebno nevtralnemu gospodarstvu. Temelji na uredbi o vzpostavitvi sistema klasifikacije ali „taksonomije“ na ravni EU, ki bo podjetjem in vlagateljem zagotovila skupno podlago za opredelitev tistih gospodarskih dejavnosti, ki štejejo za okoljsko trajnostne. Gozdarstvo je v taksonomijo vključena kot samostojna gospodarska dejavnost. Uredba se neposredno uporablja le na finančnih trgih, predvideva pa se, da bodo merila, vključena v taksonomijo uporabljena tudi pri pripravi zakonodajnega okvirja na ravni EU, ki bo definiral t.i. strateške načrte za gospodarjenje z gozdovi (na podlagi usmeritev Nove strategija EU za gozdove do leta 2030) oziroma se bo z načrti preverjal njihov vpliv na okoljske cilje.

Taksonomija temelji na postavitvi tehničnih meril, na podlagi katerih se lahko ugotovi ali posamezna gospodarska dejavnost bistveno pripomore k doseganju okoljskih ciljev EU.

Prihodnji okvir taksonomije bo temeljil na šestih okoljskih ciljih EU:

- 1) blažitev podnebnih sprememb,
- 2) prilagajanje podnebnim spremembam,
- 3) trajnostna raba ter varstvo vodnih in morskih virov,
- 4) prehod na krožno gospodarstvo,
- 5) preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja,
- 6) varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in ekosistemov.

Taksonomija oziroma merila, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno pripomore k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju nanje je že vzpostavljena (sprejeti dve prilogi k Uredbi). Za preostale štiri cilje naj bi bila taksonomija vzpostavljena v kratkem.

3.2 Vizija in cilj taksonomije

Taksonomija naj bi vlagateljem omogočila, da svoje naložbe preusmerijo v bolj trajnostne tehnologije in podjetja. Imela bo ključno vlogo pri tem, da bo lahko EU do leta 2050 postala podnebno nevtralna in uresničila cilje iz Pariškega sporazuma za leto 2030. Med temi cilji je tudi 40-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

3.3 Merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb

Trenutno je sprejeta delegirana uredba, ki določa tehnična merila na podlagi katerih se šteje, da določena gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju. Sočasno so postavljena tudi merila za ugotavljanje ali posamezna dejavnost bistveno ne škoduje ostalim okoljskim ciljem (glej poglavje 3.4).

Gozdarstvo je v okviru EU taksonomije obravnavano v štirih ožjih dejavnostih:

- Pogozdovanje;
- Sanacija in obnova gozdov;

- Gospodarjenje z gozdovi;
- Gospodarjenje z gozdovi z namenom ohranjanja habitatov in vrst.

V vseh primerih so postavljena merila za bistven prispevek k blaženju ali prilagajanje podnebnim spremembam in merila za oceno nebstvenega škodovanja.

3.3.1 Pogozdovanje

Pogozdovanje pomeni zasaditev ali sejanje gozdnih drevesnih vrst na zemljiščih, ki še niso bila opredeljena kot gozdna (po nacionalni zakonodaji).

Tehnična merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb

1. Pogozdovanje vključeno v načrt za gospodarjenje z gozdovi oz. dejavnost se izvaja, kjer je z veljavnim načrtom določeno območje za gospodarjenje z gozdovi. Načrt mora vsebovati vse elemente, ki jih nacionalna zakonodaja predvideva za presojo vplivov na okolje.
2. Zagotovi se naslednje informacije (če niso že vključene v načrt):
 - a. opis območja v skladu z njegovo opredelitvijo v katastru;
 - b. vpliv na predhodno obstoječe zaloge ogljika, vključno s tlemi in nadzemno biomaso, za zaščito zemljišča z veliko zalogo ogljika;
 - c. cilji gospodarjenja, vključno z glavnimi ovirami;
 - d. splošne strategije in dejavnosti, načrtovane za doseganje ciljev gospodarjenja, vključno s predvidenimi dejavnostmi v celotnem gozdnem ciklu;
 - e. opredelitev okvira gozdnih habitatov, vključno z glavnimi obstoječimi in predvidenimi gozdnimi drevesnimi vrstami ter njihovim številom in porazdelitvijo;
 - f. predeli, ceste, pravica do prehoda in drugega javnega dostopa, fizičnih značilnosti, vključno z vodnimi potmi in območji, za katera veljajo pravne in druge omejitve;
 - g. ukrepi, ki se uporabljajo za vzpostavitev in ohranjanje dobrega stanja gozdnih ekosistemov;
 - h. upoštevanje družbenih vprašanj (vključno z ohranjanjem krajine in posvetovanjem z deležniki v skladu s pogoji iz nacionalnega prava);
 - i. ocena z gozdovi povezanih tveganj, vključno z gozdnimi požari ter napadi škodljivih organizmov in izbruhi bolezni, katere cilj je preprečiti, zmanjšati in nadzorovati tveganja, ter ukrepov, ki se uporabljajo za zaščito pred preostalimi tveganji in prilagajanje nanje;
 - j. presoja vplivov na prehransko varnost;
 - k. vseh meril za nebstveno škodovanje, ki so povezana s pogozdovanjem.
3. Zagotovi se vključevanje območja v prihodnje načrte za gospodarjenje z gozdovi.
4. Za prihodnje načrte za gospodarjenje z gozdovi se zagotovi dodatne informacije (če še niso vključene v načrt) - glej potrebne informacije za načrte v poglavju »Gospodarjenje z gozdovi«.
5. Dejavnost mora upoštevati dobre prakse izvedbe pogozdovanja, ki so določene v nacionalni zakonodaji, ali:
 - a. Skladno z določili 6. člena Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 807/2014.
 - b. Upoštevati Vseevropske smernice s posebnim poudarkom na določbah UNFCCC.
6. Pogozdovanje ne vključuje degradacije zemljišč z veliko zalogo ogljika.
7. Sistem nadaljnega gospodarjenja z gozdovi izpolnjuje obveznosti potrebne skrbnosti in zakonitosti iz Uredbe (EU) št. 995/2010.
8. Za načrt za gospodarjenje z gozdovi je predvidena dinamika obnove načrta.

9. Zagotovi se analiza dolgoročnih podnebnih koristi z upoštevanje meril:
 - a. analiza podnebnih koristi kaže, da je neto bilanca emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki jih dejavnost povzroči v obdobju 30 let po začetku izvajanja, nižja od izhodišča, ki ustreza bilanci emisij in odvzemov toplogrednih plinov v obdobju 30 let po začetku izvajanja dejavnosti, povezani z običajnimi praksami, ki bi na vključenem območju potekale, če se ta dejavnost ne bi izvajala;
 - b. dolgoročne podnebne koristi se štejejo za dokazane na podlagi dokaza o uskladitvi s členom 29(7)(b) Direktive (EU) 2018/2001 ali je predvidena dolgoročna povprečna neto bilanca toplogrednih plinov dejavnosti je nižja od dolgoročne povprečne bilance toplogrednih plinov, kadar dolgoročnost pomeni daljše trajanje, in sicer med 100 leti in trajanjem celotnega gozdnega cikla.
10. Zagotovi se jamstvo trajnosti – zagotovilo, da je območje stalno uvrščeno med gozdna zemljišča.

3.3.2 Sanacija in obnova gozdov

Sanacija in obnova gozdov se vrši skladno z nacionalnimi predpisi.

Tehnična merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb

1. Sanacija je vključena v načrt za gospodarjenje z gozdovi oz. dejavnost se izvaja, kjer je z veljavnim načrtom določeno območje za gospodarjenje z gozdovi. Načrt zajema obdobje 10 let ali več in se mora redno posodablјati.
2. Zagotovi se naslednje informacije (če niso že vključene v načrt):
 - a. cilji gospodarjenja, vključno z glavnimi ovirami;
 - b. strategija in ukrepi, načrtovani za doseganje ciljev gospodarjenja, vključno s predvidenimi dejavnostmi v celotnem gozdnem ciklu;
 - c. opredelitev okvira gozdnih habitatov, vključno z glavnimi obstoječimi in predvidenimi gozdnimi drevesnimi vrstami ter njihovim številom in porazdelitvijo;
 - d. opredelitev območja v skladu z njegovo opredelitvijo v katastru;
 - e. predeli, ceste, pravica do prehoda in drugega javnega dostopa, fizičnih značilnostih, vključno z vodnimi potmi in območji, za katera veljajo pravne in druge omejitve;
 - f. ukrepi, ki se uporabljajo za ohranjanje dobrega stanja gozdnih ekosistemov;
 - g. upoštevane družbenih vprašanj (vključno z ohranjanjem krajine in posvetovanjem z deležniki v skladu s pogoji iz nacionalnega prava);
 - h. ocena z gozdovi povezanih tveganj, vključno z gozdnimi požari ter napadi škodljivih organizmov in izbruhi bolezní, katere cilj je preprečiti, zmanjšati in nadzorovati tveganja, ter ukrepí, ki se uporabljajo za zaščito pred preostalimi tveganji in prilagajanje nanje;
 - i. o vseh merilih za nebstveno škodovanje, ki so povezana z gospodarjenjem z gozdovi.
3. Zagotoviti trajnostni sistem gospodarjenja z gozdovi, ki je dokumentiran v načrtu in se zagotavlja z izbiro najbolj ambicioznega med naslednjimi pristopi:
 - a. gospodarjenje z gozdovi ustreza veljavni nacionalni opredelitvi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi;
 - b. gospodarjenje z gozdovi ustreza opredelitvi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi Forest Europe in je skladno z vseevropskimi smernicami na operativni ravni za trajnostno gospodarjenje z gozdovi;
 - c. vzpostavljeni sistem gospodarjenja je skladen s trajnostnimi merili za gozdove iz člena 29(6) Direktive (EU) 2018/2001 in, od datuma začetka njegove uporabe, z izvedbenim

aktom o operativnih smernicah za energijo iz gozdne biomase iz člena 29(8) navedene direktive.

4. Sanacija ne vključuje degradacije zemljišč z veliko zalogo ogljika.
5. Sistem gospodarjenja z gozdovi izpolnjuje obveznosti potrebne skrbnosti in zakonitosti iz Uredbe (EU) št. 995/2010.
6. Za načrt za gospodarjenje z gozdovi je predvidena dinamika obnove načrta.
7. Zagotovi se analiza dolgoročnih podnebnih koristi z upoštevanje meril:
 - a. analiza podnebnih koristi kaže, da je neto bilanca emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki jih dejavnost povzroči v obdobju 30 let po začetku izvajanja, nižja od izhodišča, ki ustreza bilanci emisij in odvzemov toplogrednih plinov v obdobju 30 let po začetku izvajanja dejavnosti, povezani z običajnimi praksami, ki bi na vključenem območju potekale, če se ta dejavnost ne bi izvajala;
 - b. dolgoročne podnebne koristi se štejejo za dokazane na podlagi dokaza o uskladitvi s členom 29(7)(b) Direktive (EU) 2018/2001 ali je predvidena dolgoročna povprečna neto bilanca toplogrednih plinov dejavnosti je nižja od dolgoročne povprečne bilance toplogrednih plinov, kadar dolgoročnost pomeni daljše trajanje, in sicer med 100 leti in trajanjem celotnega gozdnega cikla.
8. Sam izračun podnebnih koristi izpolnjuje mora izpolnjevati naslednja merila:
 - a. analiza je skladna z izpopolnitvijo Smernic IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006, ki je bila izdana leta 2019. Analiza podnebnih koristi temelji na preglednih, točnih, skladnih, popolnih in primerljivih informacijah, zajema vsa skladišča ogljika, na katera vpliva dejavnost, vključno z nadzemno biomaso, podzemno biomaso, odmrli drevesi, odpadki in zemljo, temelji na najbolj konservativnih predpostavkah za izračune ter ustrezno obravnava tveganja nestalnosti in obratnosti pri sekvestraciji ogljika, tveganje za nasičenost in tveganje za uhajanje;
 - b. opis običajne prakse (business-as-usual), vključno s sečnjo in spravilom lesa;
 - c. raven podrobnosti analize je sorazmerna z velikostjo zadevnega območja in uporabljene so vrednosti, specifične za zadevno območje;
 - d. emisije in odvzemi, ki so posledica naravnih motenj, kot so napadi škodljivih organizmov in izbruhi bolezni, gozdni požari, veter in škoda, ki jo povzročijo neurja, ki vplivajo na območje in povzročajo slabše rezultate, ne pomenijo neizpolnjevanja Uredbe (EU) 2020/852, če je analiza podnebnih koristi skladna z izpopolnitvijo Smernic IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006, ki je bila izdana leta 2019, v zvezi z emisijami in odvzemi zaradi naravnih motenj.
9. Zagotovi se jamstvo trajnosti – zagotovilo, da je območje stalno uvrščeno med gozdna zemljišča.

3.3.3 Gospodarjenje z gozdovi

Gospodarjenje se vrši skladno z nacionalnimi predpisi.

Tehnična merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb

1. Gospodarjenje je vključeno v načrt za gospodarjenje z gozdovi oz. dejavnost se izvaja, kjer je z veljavnim načrtom določeno območje za gospodarjenje z gozdovi. Načrt zajema obdobje 10 let ali več in se mora redno posodabljati.
2. Zagotovi se naslednje informacije (če niso že vključene v načrt):

- a. cilji gospodarjenja, vključno z glavnimi ovirami;
 - b. strategija in ukrepi, načrtovani za doseganje ciljev gospodarjenja, vključno s predvidenimi dejavnostmi v celotnem gozdnem ciklu;
 - c. opredelitev okvira gozdnih habitatov, vključno z glavnimi obstoječimi in predvidenimi gozdnimi drevesnimi vrstami ter njihovim številom in porazdelitvijo;
 - d. opredelitev območja v skladu z njegovo opredelitvijo v katastru;
 - e. predeli, ceste, pravica do prehoda in drugega javnega dostopa, fizičnih značilnosti, vključno z vodnimi potmi in območji, za katera veljajo pravne in druge omejitve;
 - f. ukrepi, ki se uporabljajo za ohranjanje dobrega stanja gozdnih ekosistemov;
 - g. upoštevane družbenih vprašanj (vključno z ohranjanjem krajine in posvetovanjem z deležniki v skladu s pogoji iz nacionalnega prava);
 - h. ocena z gozdovi povezanih tveganj, vključno z gozdnimi požari ter napadi škodljivih organizmov in izbruhi bolezni, katere cilj je preprečiti, zmanjšati in nadzorovati tveganja, ter ukrepov, ki se uporabljajo za zaščito pred preostalimi tveganji in prilagajanje nanje;
 - i. o vseh merilih za nebitveno škodovanje, ki so povezana z gospodarjenjem z gozdovi.
3. Zagotoviti trajnostni sistem gospodarjenja z gozdovi, ki je dokumentiran v načrtu in se zagotavlja z izbiro najbolj ambicioznega med naslednjimi pristopi:
 - a. gospodarjenje z gozdovi ustreza veljavni nacionalni opredelitvi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi;
 - b. gospodarjenje z gozdovi ustreza opredelitvi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi Forest Europe in je skladno z vseevropskimi smernicami na operativni ravni za trajnostno gospodarjenje z gozdovi;
 - c. vzpostavljeni sistem gospodarjenja je skladen s trajnostnimi merili za gozdove iz člena 29(6) Direktive (EU) 2018/2001 in, od datuma začetka njegove uporabe, z izvedbenim aktom o operativnih smernicah za energijo iz gozdne biomase iz člena 29(8) navedene direktive.
 4. Gospodarjenje ne vključuje degradacije zemljišč z veliko zalogo ogljika.
 5. Sistem gospodarjenja z gozdovi izpolnjuje obveznosti potrebne skrbnosti in zakonitosti iz Uredbe (EU) št. 995/2010.
 6. Za načrt za gospodarjenje z gozdovi je predvidena dinamika obnove načrta.
 7. Zagotovi se analiza dolgoročnih podnebnih koristi z upoštevanje meril:
 - a. analiza podnebnih koristi kaže, da je neto bilanca emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki jih dejavnost povzroči v obdobju 30 let po začetku izvajanja, nižja od izhodišča, ki ustreza bilanci emisij in odvzemov toplogrednih plinov v obdobju 30 let po začetku izvajanja dejavnosti, povezani z običajnimi praksami, ki bi na vključenem območju potekale, če se ta dejavnost ne bi izvajala;
 - b. dolgoročne podnebne koristi se štejejo za dokazane na podlagi dokaza o uskladitvi s členom 29(7)(b) Direktive (EU) 2018/2001 ali je predvidena dolgoročna povprečna neto bilanca toplogrednih plinov dejavnosti je nižja od dolgoročne povprečne bilance toplogrednih plinov, kadar dolgoročnost pomeni daljše trajanje, in sicer med 100 leti in trajanjem celotnega gozdnega cikla.
 8. Sam izračun podnebnih koristi izpolnjuje mora izpolnjevati naslednja merila:
 - a. analiza je skladna z izpopolnitvijo Smernic IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006, ki je bila izdana leta 2013. Analiza podnebnih koristi temelji na preglednih, točnih, skladnih, popolnih in primerljivih informacijah, zajema vsa skladišča ogljika, na katera vpliva dejavnost, vključno z nadzemno biomaso, podzemno biomaso, odmrlimi drevesi, odpadki in zemljo, temelji na najbolj konservativnih

- predpostavkah za izračune ter ustrezno obravnava tveganja nestalnosti in obratnosti pri sekvestraciji ogljika, tveganje za nasičenost in tveganje za uhajanje;
- b. opis običajne prakse (business-as-usual), vključno s sečnjo in spravilom lesa;
 - c. raven podrobnosti analize je sorazmerna z velikostjo zadevnega območja in uporabljene so vrednosti, specifične za zadevno območje;
 - d. emisije in odvzemi, ki so posledica naravnih motenj, kot so napadi škodljivih organizmov in izbruhi bolezni, gozdni požari, veter in škoda, ki jo povzročijo neurja, ki vplivajo na območje in povzročajo slabše rezultate, ne pomenijo neizpolnjevanja Uredbe (EU) 2020/852, če je analiza podnebnih koristi skladna z izpopolnitvijo Smernic IPPC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006, ki je bila izdana leta 2019, v zvezi z emisijami in odvzemi zaradi naravnih motenj.
9. Zagotovi se jamstvo trajnosti – zagotovilo, da je območje stalno uvrščeno med gozdna zemljišča.

3.3.4 Gospodarjenje z gozdovi z namenom ohranjanja habitatov in vrst

Dejavnost zajema gospodarjenje z gozdovi, kjer je glavni cilj ohranitev enega ali več habitatov ali vrst.

Tehnična merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb

1. Gospodarjenje je vključeno v načrt za gospodarjenje z gozdovi oz. dejavnost se izvaja, kjer je z veljavnim načrtom določeno območje za gospodarjenje z gozdovi. Načrt zajema obdobje 10 let ali več in se mora redno posodabljati.
2. Zagotovi se naslednje informacije (če niso že vključene v načrt):
 - a. cilji gospodarjenja, vključno z glavnimi ovirami;
 - b. strategija in ukrepi, načrtovani za doseganje ciljev gospodarjenja, vključno s predvidenimi dejavnostmi v celotnem gozdnem ciklu;
 - c. opredelitev okvira gozdnih habitatov, vključno z glavnimi obstoječimi in predvidenimi gozdnimi drevesnimi vrstami ter njihovim številom in porazdelitvijo, skladno z okoliškimi gozdnimi ekosistemi;
 - d. opredelitev območja v skladu z njegovo opredelitvijo v katastru;
 - e. predeli, ceste, pravica do prehoda in drugega javnega dostopa, fizičnih značilnostih, vključno z vodnimi potmi in območji, za katera veljajo pravne in druge omejitve;
 - f. ukrepi, ki se uporabljajo za ohranjanje dobrega stanja gozdnih ekosistemov;
 - g. upoštevane družbenih vprašanj (vključno z ohranjanjem krajine in posvetovanjem z deležniki v skladu s pogoji iz nacionalnega prava);
 - h. ocena z gozdovi povezanih tveganj, vključno z gozdnimi požari ter napadi škodljivih organizmov in izbruhi bolezni, katere cilj je preprečiti, zmanjšati in nadzorovati tveganja, ter ukrepov, ki se uporabljajo za zaščito pred preostalimi tveganji in prilagajanje nanje;
 - i. o vseh merilih za nebstveno škodovanje, ki so povezana z gospodarjenjem z gozdovi.
3. Dodatne vsebine načrta za gospodarjenje z gozdovi:
 - a. opredelitev glavnega cilja gospodarjenja, ki zajema varstvo tal in vode, ohranjanje biotske raznovrstnosti ali socialne vloge na podlagi opredelitev FAO;
 - b. ukrepi za spodbujanje praks, ki koristijo biotski raznovrstnosti in krepijo naravne procese v gozdovih;
 - c. vključuje analizo:

- vplivov in pritiskov na ohranjanje habitatov ter raznolikost povezanih habitatov;
 - pogojevanje sečnje in spravila za zmanjšanje vplivov na tla;
 - druge dejavnosti, ki vplivajo na cilje ohranjanja, kot so lov in ribolov, kmetijske, pašniške in gozdarske dejavnosti ter industrijske, rudarske in komercialne dejavnosti.
4. Zagotoviti trajnostni sistem gospodarjenja z gozdovi, ki je dokumentiran v načrtu in se zagotavlja z izbiro najbolj ambicioznega med naslednjimi pristopi:
 - a. gospodarjenje z gozdovi ustreza veljavni nacionalni opredelitvi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi;
 - b. gospodarjenje z gozdovi ustreza opredelitvi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi Forest Europe in je skladno z vseevropskimi smernicami na operativni ravni za trajnostno gospodarjenje z gozdovi;
 - c. vzpostavljeni sistem gospodarjenja je skladen s trajnostnimi merili za gozdove iz člena 29(6) Direktive (EU) 2018/2001 in, od datuma začetka njegove uporabe, z izvedbenim aktom o operativnih smernicah za energijo iz gozdne biomase iz člena 29(8) navedene direktive.
 5. Gospodarjenje ne vključuje degradacije zemljišč z veliko zalogo ogljika.
 6. Sistem gospodarjenja z gozdovi izpolnjuje obveznosti potrebne skrbnosti in zakonitosti iz Uredbe (EU) št. 995/2010.
 7. Zagotovi se analiza dolgoročnih podnebnih koristi z upoštevanje meril:
 - a. analiza podnebnih koristi kaže, da je neto bilanca emisij in odvzemov toplogrednih plinov, ki jih dejavnost povzroči v obdobju 30 let po začetku izvajanja, nižja od izhodišča, ki ustreza bilanci emisij in odvzemov toplogrednih plinov v obdobju 30 let po začetku izvajanja dejavnosti, povezani z običajnimi praksami, ki bi na vključenem območju potekale, če se ta dejavnost ne bi izvajala;
 - b. dolgoročne podnebne koristi se štejejo za dokazane na podlagi dokaza o uskladitvi s členom 29(7)(b) Direktive (EU) 2018/2001 ali je predvidena dolgoročna povprečna neto bilanca toplogrednih plinov dejavnosti je nižja od dolgoročne povprečne bilance toplogrednih plinov, kadar dolgoročnost pomeni daljše trajanje, in sicer med 100 leti in trajanjem celotnega gozdnega cikla.
 8. Sam izračun podnebnih koristi izpolnjuje mora izpolnjevati naslednja merila:
 - a. analiza je skladna z izpopolnitvijo Smernic IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006, ki je bila izdana leta 2019. Analiza podnebnih koristi temelji na preglednih, točnih, skladnih, popolnih in primerljivih informacijah, zajema vsa skladišča ogljika, na katera vpliva dejavnost, vključno z nadzemno biomaso, podzemno biomaso, odmrli drevesi, odpadki in zemljo, temelji na najbolj konservativnih predpostavkah za izračune ter ustrezno obravnava tveganja nestalnosti in obratnosti pri sekvestraciji ogljika, tveganje za nasičenost in tveganje za uhajanje;
 - b. opis običajne prakse (business-as-usual), vključno s sečnjo in spravilom lesa;
 - c. raven podrobnosti analize je sorazmerna z velikostjo zadevnega območja in uporabljene so vrednosti, specifične za zadevno območje;
 - d. emisije in odvzemi, ki so posledica naravnih motenj, kot so napadi škodljivih organizmov in izbruhi bolezni, gozdni požari, veter in škoda, ki jo povzročijo neurja, ki vplivajo na območje in povzročajo slabše rezultate, ne pomenijo neizpolnjevanja Uredbe (EU) 2020/852, če je analiza podnebnih koristi skladna z izpopolnitvijo Smernic IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006, ki je bila izdana leta 2019, v zvezi z emisijami in odvzemi zaradi naravnih motenj.

9. Zagotovi se jamstvo trajnosti – zagotovilo, da je območje stalno uvrščeno med gozdna zemljišča

3.4 Merila za oceno nebitvenega škodovanja ostalim okoljskim ciljem - blaženje

Merila za oceno nebitvenega škodovanja ostalim okoljskim ciljem so enaka za vse štiri dejavnosti s področja gozdarstva in zajemajo pet področij.

Merila po področjih:

Vpliv na prilagajanje podnebnim spremembam

Opravi se ocena tveganja in pripravi morebitne potrebne prilagoditvene rešitve za vplive povezane z/s:

- temperaturo (sprememba temperature zraka ali vode, pojav vročinskega stresa, vpliv na variabilnost temperature, taljenje permafrosta, pojav vročinskega ali hladnega vala, požari v naravi).
- vetrom (sprememba vzorcev vetrov, vpliv hurikana ali tajfuna, vpliv viharja, vključno s snežnim metežem).
- vodo (sprememba vzorca in vrste padavin, variabilnost padavin, zakisanje oceanov, vdor slane vode, dvig morske gladine, vodni stres, suša, močne padavine, poplave prelitje ledeniškega jezera).
- Tlemi (obalna erozija, degradacija tal, erozija tal, solifikacija, plazovi, pogrezanje tal).

Trajna raba in varstvo sladkovodnih in morskih virov

Tveganja degradacije okolja, povezana z ohranjanjem kakovosti vode in preprečevanjem vodnega stresa, se opredelijo in obravnavajo s ciljem doseganja dobrega stanja voda in dobrega ekološkega potenciala, kot sta opredeljena v členu 2(22) in (23) Uredbe (EU) 2020/852, v skladu z Direktivo 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta 326 ter načrtom upravljanja rabe in varstva voda, ki se na njeni podlagi pripravi za morebiti prizadeta vodna telesa v posvetovanju z ustreznimi deležniki.

Če se presoja vplivov na okolje izvede v skladu z Direktivo 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta in vključuje presojo vpliva na vodo v skladu z Direktivo 2000/60/ES, se dodatna presoja vpliva na vodo ne zahteva, če so bila ugotovljena tveganja obravnavana.

Prehod na krožno gospodarstvo

Gozdnogojitvena sprememba, ki jo dejavnost povzroči na območju, zajetem z dejavnostjo, verjetno ne bo povzročila bistvenega zmanjšanja trajnostne oskrbe s primarno gozdno biomaso, primerno za proizvodnjo lesnih proizvodov z dolgoročnim potencialom za krožnost. To merilo se lahko dokaže z analizo podnebnih koristi iz točke »Vpliv na prilagajanje podnebnim spremembam«.

Preprečevanje in nadzorovanje onesnaženja

Uporaba pesticidov je zmanjšana in prednost imajo alternativni pristopi in tehnike, kar lahko vključuje nekemične alternative pesticidom, v skladu z Direktivo 2009/128/ES, z izjemo primerov, ko je uporaba

pesticidov potrebna za nadzorovanje napadov škodljivih organizmov ali izbruhov bolezni. Pri gospodarjenju z gozdovi z namenom ohranjanja habitatov in vrst se ne uporabljajo pesticidi in gnojila.

Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti ter ekosistemov

Na območjih, ki jih pristojni nacionalni organ določi kot ohranitvena, ali v habitatih, ki so zaščiteni, je dejavnost skladna s cilji ohranjanja za taka območja.

Habitati, ki so posebej občutljivi na izgubo biotske raznovrstnosti ali imajo visoko ohranitveno vrednost, ali območja, rezervirana za obnovo takih habitatov v skladu z nacionalnim pravom, se ne spreminjajo.

V načrtih ali kot dodatne informacije se vključi:

- a. zagotavljanje dobrega stanja ohranjenosti habitatov in vrst, ohranjanje značilnih vrst v habitatih;
- b. izključevanje uporabe ali izpusta invazivnih tujerodnih vrst;
- c. izključevanje uporabe tujerodnih vrst, razen če se lahko dokaže, da je uporaba gozdnega reprodukcijskega materiala vodi do ugodnih in ustreznih pogojev v ekosistemih (kot so podnebje, merila za tla, rastlinski pasovi in odpornost proti gozdnim požarom) ali da domorodne vrste na območju niso več prilagojene predvidenim podnebnim ter talnim in hidrološkim razmeram;
- d. zagotavljanje ohranjanja in izboljšanja fizikalne, kemijske in biološke kakovosti tal;
- e. spodbujanje praks, ki koristijo biotski raznovrstnosti in krepijo naravne procese v gozdovih;
- f. izključevanje spreminjanja ekosistemov z visoko stopnjo biotske raznovrstnosti v ekosisteme z nižjo stopnjo biotske raznovrstnosti;
- g. zagotavljanje raznovrstnosti povezanih habitatov in vrst, povezanih z gozdovi;
- h. zagotavljanje raznovrstnosti struktur sestoja ter ohranjanje ali povečevanje sestojev v zreli fazi in odmrlega drevja.

3.5 Merila za bistven prispevek k prilagajanju podnebnim spremembam

Merila za preverjanje glede bistvenega prispevka k prilagajanju podnebnim spremembam so enaka za vsa obravnavana področja gozdarstva (pogozdovanje, sanacija in obnova gozdov, gospodarjenje z gozdovi, gospodarjenje z gozdovi z namenom ohranjanja habitatov in vrst)

Tehnična merila za pregled glede bistvenega prispevka k prilagajanju podnebnim spremembam

1. Dejavnost se izvede na način, ko bistveno zmanjšujejo najpomembnejša podnebna tveganja, ki so relevantna za gozdarstvo.
2. Opravi se pregled, katera tveganja bi lahko vplivala na uspešnost posamezne dejavnosti. Ocenjuje se naslednja tveganja v povezavi z/s:
 - i. temperaturo (sprememba temperature zraka ali vode, pojav vročinskega stresa, vpliv na variabilnost temperature, taljenje permafrosta, pojav vročinskega ali hladnega vala, požari v naravi).
 - ii. vetrom (sprememba vzorcev vetrov, vpliv hurikana ali tajfuna, vpliv viharja, vključno s snežnim metežem).

- iii. vodo (sprememba vzorca in vrste padavin, variabilnost padavin, zakisanje oceanov, vdor slane vode, dvig morske gladine, vodni stres, suša, močne padavine, poplave prelitje ledeniškega jezera).
- iv. Tlemi (obalna erozija, degradacija tal, erozija tal, solifikacija, plazovi, pogrezanje tal).

Kadar se ugotovi, da dejavnost ogroža eno ali več navedenih podnebnih tveganj je treba narediti oceno podnebnih tveganj in ranljivosti.

Prav tako treba pripraviti oceno prilagoditvenih rešitev, ki zmanjšujejo določeno podnebno tveganje.

Ocena podnebnih tveganj in ranljivosti se pripravi sorazmerno glede na obseg dejavnosti:

- i. se za dejavnosti, za katere se pričakuje, da bodo trajale manj kot 10 let, ocena izvede, in sicer vsaj z uporabo podnebnih projekcij v najmanjšem primernem obsegu;
 - ii. se za vse druge dejavnosti ocena izvede z uporabo najsodobnejših podnebnih projekcij z najvišjo ravno podrobnosti, ki je na voljo, za obstoječi razpon prihodnjih scenarijev v skladu s pričakovanim trajanjem dejavnosti, vključno z vsaj 10- do 30-letnimi scenariji podnebnih projekcij za večje naložbe.
3. Podnebne projekcije in presoja vplivov morajo temeljit na dobri praksi in razpoložljivih smernicah ter upoštevajo najsodobnejša znanstvena dognanja v zvezi z analizo ranljivosti in tveganja ter povezanimi metodologijami v skladu z najnovejšimi poročili Medvladnega panela za podnebne spremembe, strokovno pregledanimi znanstvenimi publikacijami ter odprtokodnimi ali plačljivimi modeli.
4. V primeru izvedenih prilagoditvenih rešitvah se upošteva da:
- i. ne vplivajo škodljivo na prizadevanja za prilagajanje ali raven odpornosti drugih ljudi, narave, kulturne dediščine, sredstev in drugih gospodarskih dejavnosti na fizična podnebna tveganja;
 - ii. dajejo prednost sonaravnim rešitvam ali se v največji možni meri opirajo na modro ali zeleno infrastrukturo;
 - iii. so skladne z lokalnimi, sektorskimi, regionalnimi ali nacionalnimi načrti in strategijami prilagajanja;
 - iv. se spremljajo in merijo glede na vnaprej določene kazalnike, kadar ti kazalniki niso izpolnjeni, pa se obravnava možnost popravljalnih ukrepov;
 - v. kadar je izvedena rešitev fizična in obsega dejavnost, za katero so bila v tej prilogi določena tehnična merila za pregled, rešitev izpolnjuje tehnična merila za pregled v zvezi z nebitvenim škodovanjem za to dejavnost.
5. Da bi se dejavnost lahko štela, da ima bistven prispevek k prilagajanju, gospodarski subjekt z oceno sedanjih in prihodnjih podnebnih tveganj, vključno z negotovostjo ter na podlagi zanesljivih podatkov, dokaže, da dejavnost zagotavlja tehnologijo, izdelek, storitev, informacije ali prakso oziroma spodbuja njihovo uporabo z enim od naslednjih glavnih ciljev:
- i. povečati raven odpornosti drugih ljudi, narave, kulturne dediščine, sredstev in drugih gospodarskih dejavnosti na fizična podnebna tveganja;
 - ii. prispevati k prizadevanjem za prilagajanje drugih ljudi, narave, kulturne dediščine, sredstev in drugih gospodarskih dejavnosti.

3.6 Merila za oceno nebitvenega škodovanja ostalim okoljskim ciljem - prilagajanje

Merila za oceno nebitvenega škodovanja ostalim okoljskim ciljem so enaka za vse štiri dejavnosti s področja gozdarstva in zajemajo pet področij:

- Vpliv na blaženje podnebnih sprememb
- Trajna raba in varstvo sladkovodnih in morskih virov
- Prehod na krožno gospodarstvo
- Preprečevanje in nadzorovanje onesnaženja
- Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti ter ekosistemov

Merila za nebitveno škodovanje glede vpliva na blaženje podnebnih sprememb so enaka kot tehnična merila za bistven prispevek k blažitvi podnebnih sprememb po posameznih dejavnostih gozdarstva, glede varstva vodnih virov, prehoda na krožno gospodarstvo, preprečevanja onesnaženja ter varstva biotske raznovrstnosti pa so enak kot v primeru meril pri blaženju podnebnih sprememb.

4 Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030

4.1 Namen strategije

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 je celovit, ambiciozen in dolgoročen načrt za zaščito narave in preprečevanje propadanja ekosistemov. Strategija naj bi s konkretnimi ukrepi in zavezami pomagala biotski raznovrstnosti Evrope na poti k okrevanju do leta 2030.

Strategija predstavlja predlog za prispevek EU k prihodnjim mednarodnim pogajanjem o svetovnem okviru za biotsko raznovrstnost po letu 2020. Kot ključen del evropskega zelenega dogovora naj bi podpirala tudi zeleno okrevanje po pandemiji COVID-19.

4.2 Vizija in cilj strategije

Strategija za biotsko raznovrstnost naj bi biotski raznovrstnosti Evrope pomagala na poti k okrevanju do leta 2030 v korist ljudi, podnebja in našega planeta.

Njen cilj je, da družba v obdobju po pandemiji COVID-19 okrepi odpornost proti prihodnjim grožnjam, kot so:

- učinki podnebnih sprememb;
- gozdni požari;
- neustrezna prehranska varnost;
- izbruhi bolezni, vključno z zaščito prostoživečih vrst in bojem proti nedovoljeni trgovini s prostoživečimi vrstami.

4.3 Usmeritve in ukrepi

Strategija vsebuje posebne zaveze in ukrepe, ki naj bi jih uresničili do leta 2030.

Razširitev mreže EU z zavarovanimi območji na kopnem in morju

EU bo razširila obstoječa območja Natura 2000 ter strogo zaščitila območja z zelo veliko biotsko raznovrstnostjo in podnebno vrednostjo.

Izvajanje načrta EU za obnovo narave

EU si bo s konkretnimi zavezami in ukrepi prizadevala obnoviti degradirane ekosisteme do leta 2030, jih upravljati trajnostno in obravnavati ključne dejavnike izgube biotske raznovrstnosti.

Komisija bo v sklopu tega načrta do konca leta 2021 predlagala zavezujoče cilje za obnovo narave – EU Komisija je že pripravila predlog Uredbe o obnovi narave (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52022PC0304>).

Ukrepi za omogočanje potrebnih preobrazbenih sprememb

Strategija poudarja sprostitvev sredstev za biotsko raznovrstnost in vzpostavitev novega, okrepljenega okvira upravljanja za

- boljše izvajanje in spremljanje napredka
- izboljšanje znanja, financiranja in naložb
- boljše spoštovanje narave v javnem in poslovnem odločanju

Ukrepi za spoprijemanje s svetovnim izzivom biotske raznovrstnosti

EU bo s temi ukrepi pokazala, da je pripravljena dajati zgled pri reševanju svetovne krize na področju biotske raznovrstnosti. Zlasti si bo prizadevala za uspešno sprejetje ambicioznega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost v okviru Konvencije o biološki raznovrstnosti.

4.3.1 Ukrepi, povezani z gozdom in gozdarstvom

Pravno zavarovati vsaj 30 % kopenskih območij EU in 30 % morskih območij EU ter povezati ekološke koridorje, kot del resnično vseevropskega omrežja narave.

Strogo zavarovati vsaj tretjino zavarovanih območij v EU, vključno z vsemi preostalimi pragozdovi in staroraslimi gozdovi v EU.

Učinkovito upravljanje vseh zavarovanih območij, opredelitev jasnih ohranitvenih ciljev in ukrepov ter njihovo ustrezno spremljanje.

Gozdarstvo ima ključno vlogo pri zagotavljanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ter obnovi in ohranjanju biotske raznovrstnosti v gozdovih. Poleg strogega varstva vseh preostalih pragozdov in staroraslih gozdov v EU mora EU povečati površino ter izboljšati kakovost in odpornost svojih gozdov, predvsem zoper požare, suše, škodljivce, bolezni in druge grožnje, za katere je verjetno, da se bodo zaradi podnebnih sprememb povečale. Vsi gozdovi morajo biti dobrega zdravja, da se ohrani njihova funkcija za ohranjanje biotske raznovrstnosti in uravnavanje podnebja. Odpornejši gozdovi lahko podpirajo odpornejše gospodarstvo. Imajo tudi pomembno vlogo pri zagotavljanju materialov, proizvodov in storitev, ki so ključnega pomena za krožno biogospodarstvo.

Pogozdovanje, ponovno pogozdovanje in sajenje dreves v podporo biotski raznovrstnosti in obnovi ekosistemov se bo spodbujalo s strateškimi načrti skupne kmetijske politike in na podlagi sredstev

kohezijske politike. Nova evropska platforma za ozelenitev mestnih okolij³⁸ bo prav tako spodbujala sajenje dreves v mestih, tudi v okviru programa LIFE.

Delež gozdnih površin, za katere veljajo načrti upravljanja, bi moral vključevati vse javne gozdove, s katerimi se gospodariti, in vse večje število zasebnih gozdov; hkrati pa bi bilo treba še naprej uporabljati in nadalje razvijati prakse, ki spodbujajo biotsko raznovrstnost, kot je gozdarstvo, ki je bližje naravi. V podporo temu bo Komisija pripravila smernice o pogozdovanju in ponovnem pogozdovanju, ki spodbujata biotsko raznovrstnost, ter praksah v gozdarstvu, ki so bližje naravi. To bo storila vzporedno z novo strategijo EU za gozdove.

Komisija bo sodelovala z drugimi ponudniki podatkov, da si zagotovi boljši pregled nad zdravjem evropskih gozdov, in nadalje razvijala informacijski sistem za gozdove EU. To bo pripomoglo k pripravi najnovejših ocen o stanju evropskih gozdov in povežalo vse spletne platforme s podatki o gozdovih v EU. Tudi to bo predstavljeno kot del strategije EU za gozdove.

Pripravljene bodo operativne smernice o novih merilih trajnosti pri pridobivanju gozdne biomase za proizvodnjo energije – v dopolnjeni Direktivi (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.

V EU bo posajenih 3 milijarde novih dreves, in sicer ob polnem upoštevanju ekoloških načel.

4.3.1.1 Predlog Uredbe za obnovo narave

Komisija je v Strategiji za biotsko raznovrstnost najavila namero za pripravo zavezujoče cilje za obnovo narave s sprejemom ustrezne zakonodaje. Trenutno (oktober 2022) je Komisija že pripravila predlog Uredbe o obnovi narave (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52022PC0304>). S tem postavlja zakonodajni okvir, ki se nanaša tudi na gozdove.

Predlog Uredbe je neposredno povezan z novo strategijo EU za gozdove do leta 2030 ter naj bi prispeval k njej z ukrepi za obnovo, ki bodo s specifičnimi cilji in obveznostmi za gozdne habitate izboljšali biotsko raznovrstnost in odpornost gozdov.

Pomembni ukrepi s področja gozdarstva in gozdov so naslednji:

- Države članice vzpostavijo ukrepe za obnovo, ki so potrebni za izboljšanje območij dobrega stanja habitatnih tipov (vključno gozdnih habitatnih tipov, ki so vključeni v Natura2000), ki niso v dobrem stanju. Taki ukrepi se do leta 2030 vzpostavijo na najmanj 30 % območja vsake skupine habitatnih tipov, ki ni v dobrem stanju, kot je navedeno v nacionalnem načrtu za obnovo iz člena 12, na najmanj 60 % do leta 2040 in na najmanj 90 % do leta 2050.
- Države članice pripravijo nacionalne načrte za obnovo in izvajajo pripravljeno spremljanje in raziskave, potrebne za opredelitev ukrepov za obnovo, ki so potrebni za doseganje ciljev.
- Poleg območij, na katerih se izvajajo ukrepi za obnovo (glej prejšnji alineji), države članice vzpostavijo ukrepe za obnovo, potrebne za povečanje biotske raznovrstnosti vseh gozdnih ekosistemov.
- Države članice morajo na nacionalni ravni doseči trend povečanja vsakega od naslednjih kazalnikov v gozdnih ekosistemih:
 - I. stoječa odmrta drevesa,
 - II. ležeča odmrta drevesa,

- III. delež gozdov z neenakomerno starostno strukturo,
- IV. povezljivost gozdov,
- V. indeks splošno razširjenih gozdnih ptic,
- VI. zaloge organskega ogljika.

Vrednosti kazalnikov se merijo v obdobju od datuma začetka veljavnosti te uredbe do 31. decembra 2030, nato pa vsaka tri leta, dokler se ne dosežejo zadovoljive ravni. Zadovoljive vrednosti kazalnika določi vsaka DČ, najkasneje do leta 2030.

Pregled definicij za posamezen kazalnik, vključen v predlog Uredbe

Kazalnik	Opis, enota in metodologija za določanje in spremljanje kazalnika
Stoječe odmrlo drevje	Opis: Ta kazalnik kaže količino nežive stoječe lesne biomase v gozdu in na drugi gozdni površini. Enota: m ³ /ha Metodologija: Oblikovana in uporabljena v okviru konference FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i> , FOREST EUROPE 2020, in opisa nacionalnih popisov gozdov v Tomppo E. in drugi, <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i> , Springer, 2010, in ob upoštevanju metodologije, kot je določena v Prilogi V k Uredbi 2018/1999 v skladu s smernicami IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006.
Ležeči odmrli les	Opis: Ta kazalnik kaže količino nežive lesne biomase, ki leži na tleh v gozdu in na drugi gozdni površini. Enota: m ³ /ha Metodologija: Oblikovana in uporabljena v okviru konference FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i> , FOREST EUROPE 2020, in opisa nacionalnih popisov gozdov v Tomppo E. in drugi, <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i> , Springer, 2010, in ob upoštevanju metodologije, kot je določena v Prilogi V k Uredbi 2018/1999 v skladu s smernicami IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006.
Delež gozdov z neenakomerno starostno strukturo	Opis: Ta kazalnik se nanaša na delež gozdov, na voljo za oskrbo z lesom, z neenakomerno starostno strukturo v primerjavi z gozdovi z enakomerno starostno strukturo. Enota: Odstotek gozdov, na voljo za oskrbo z lesom, z neenakomerno starostno strukturo. Metodologija: Oblikovana in uporabljena v okviru konference FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i> , FOREST EUROPE 2020, in opisa nacionalnih popisov gozdov v Tomppo E. in drugi, <i>National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i> , Springer, 2010.
Povezanost gozdov	Opis: Povezanost gozdov je stopnja kompaktnosti območij, pokritih z gozdom. Opredeljena je v razponu od 0 do 100. Enota: indeks fragmentacije Metodologija: Kot jo je razvila Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), Vogt P. in drugi, <i>FAO – State of the World's Forests: Forest Fragmentation</i> , tehnično poročilo Skupnega raziskovalnega središča, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2019.
Indeks splošno razširjenih gozdnih ptic	Opis: Indeks gozdnih ptic opisuje trende na področju številčnosti splošno razširjenih gozdnih ptic na njihovih evropskih območjih, kakor se spreminjajo skozi čas. Je zbirni indeks, ustvarjen na podlagi podatkov opazovanja značilnosti vrst ptic v gozdnih habitatih Evrope. Indeks temelji na posebnem seznamu vrst posamezne države članice. Enota: indeks Metodologija: Brlík in drugi, <i>Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds</i> , <i>Sci Data</i> 8, 21. 2021.
Zaloge organskega ogljika	Opis: Ta kazalnik opisuje zaloge organskega ogljika v opadu in mineralnih tleh v globini od 0 do 30 cm v gozdnih ekosistemih. Enota: tone organskega ogljika/ha Metodologija: Določena v Prilogi V k Uredbi 2018/1999 v skladu s smernicami IPCC za nacionalne evidence toplogrednih plinov iz leta 2006 in podprta s statističnim raziskovanjem rabe

in pokrovnosti tal (LUCAS), Jones A. in drugi, <i>LUCAS Soil 2022</i> , tehnično poročilo Skupnega raziskovalnega središča, Urad za publikacije Evropske unije, 2021.

5 Strategija EU za tla do leta 2030

5.1 Namen strategije

Tla so dom več kot 25 % vse biotske raznovrstnosti na planetu. So osnova prehranskih verig, ki hranijo človeštvo in biotsko raznovrstnost nad tlemi. So največje kopensko skladišče ogljika na planetu - zaradi tega in njihove spužvaste funkcije pri absorpciji vode in zmanjševanju tveganja poplav in suše so tla zelo pomembna pri blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje.

Da bi EU izkoristila prednosti zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje, potrebuje prenovljeno strategijo za tla, ki bo določila okvir in konkretne ukrepe za zaščito, obnovo in trajnostno rabo tal ter s katero bodo mobilizirani potrebno sodelovanje družbe in finančna sredstva, skupno znanje, trajnostne prakse in spremljanje za doseganje skupnih ciljev.

Strategija je tesno povezana in deluje v sinergiji z drugimi politikami EU, ki izhajajo iz evropskega zelenega dogovora, in bo podprla naše ambicije za globalno ukrepanje glede tal na mednarodni ravni. To bo mogoče doseči le s kombinacijo novih prostovoljnih in pravno zavezujočih ukrepov, predstavljenih v nadaljevanju, razvitih ob popolnem spoštovanju subsidiarnosti in na podlagi obstoječih nacionalnih politik v zvezi s tlemi.

5.2 Vizija in cilj strategije

Do leta 2050 bodo vsi ekosistemi tal v EU zdravi in zato bolj odporni, kar bo v tem desetletju zahtevalo zelo odločne spremembe. Do takrat bodo varstvo, trajnostna raba in obnova tal postali pravilo. Zdrava tla kot ključna rešitev pomagajo pri obravnavi naših velikih izzivov v zvezi z doseganjem podnebne nevtralnosti in odpornosti na podnebne spremembe, razvojem čistega in krožnega (bio)gospodarstva, spremembo trenda izgube biotske raznovrstnosti, varovanjem zdravja ljudi, zaustavitvijo dezertifikacije in degradacije tal.

Ta vizija temelji na Strategiji EU za biotsko pestrost in Strategiji za prilagajanje na podnebne spremembe.

Cilji

Srednjeročni cilji do leta 2030:

- boriti se proti dezertifikaciji, obnoviti degradirana zemljišča in tla, tudi zemljišča, prizadeta zaradi dezertifikacije, suše in poplav, ter si prizadevati za svet brez degradacije tal
- obnoviti znatna območja degradiranih in z ogljikom bogatih ekosistemov, vključno s tlemi
- doseči odzeme neto toplogrednih plinov v EU v višini 310 milijonov ton ekvivalenta CO₂ na leto v sektorju rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF)
- do leta 2027 doseči dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda ter dobro kemijsko in količinsko stanje podzemne vode
- zmanjšati izgube hranil za vsaj 50 %, splošno uporabo kemičnih pesticidov in njihovega tveganja za 50 % ter uporabo nevarnejših pesticidov za 50 % do leta 2030

- doseči znaten napredek pri sanaciji onesnaženih površin

dolgoročni cilji do leta 2050:

- doseči ničelno neto izkoriščanje zemljišč
- onesnaževanje tal bi bilo treba zmanjšati na ravni, ki ne veljajo več za škodljive zdravju ljudi in naravnim ekosistemom ter ustrezajo mejam zmogljivosti našega planeta, s čimer bi se ustvarilo okolje brez strupov
- doseči podnebno nevtralnost Evrope in si kot prvi korak prizadevati za doseganje podnebne nevtralnosti na zemljiščih v EU do leta 2035
- doseči, da bo EU do leta 2050 družba, odporna proti podnebnim spremembam in popolnoma prilagojena neizogibnim vplivom podnebnih sprememb

5.3 Usmeritve in ukrepi

V tej strategiji so določeni ambiciozni cilji, ki jih moramo nujno uresničiti. Podprta je z znanstvenimi dokazi in vsebuje sklop ukrepov, ki nam bodo pomagali, da to dosežemo. Gre za ukrepe na sledečih področjih:

- Tla za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje
- Tla in krožno gospodarstvo
- Biotska raznovrstnost tal za zdravje ljudi, živali in rastlin
- Tla za zdrave vodne vire
- Trajnostno upravljanje tal
- Preprečevanje dezertifikacije
- Preprečevanje onesnaževanja tal
- Obnavljanje degradiranih tal in sanacija onesnaženih območij
- Razširjenje in izboljšanje znanje ter podatkov o tleh ter sodelovanje družbe
- Izboljšati financiranje preprečevanja degradacije tal in povrnitve zdravja tal

5.3.1 Ukrepi, povezani z gozdom in gozdarstvom

- Zlasti je pomembno ohranjanje zdravih tal, tudi v gozdovih, saj so drevesa in tla, na katerih drevesa rastejo, močno soodvisna, koristi in škoda pa so obojestranske.
- V skladu z novo strategijo EU za gozdove se je treba pri gospodarjenju z gozdovi izogibati netrajnostnim praksam, ki degradirajo tla, na primer z zbijanjem tal, erozijo ali zmanjševanjem vsebnosti organskega ogljika v tleh.
- Tudi gozdarji imajo pomembne priložnosti za ukrepe, ki hkrati izboljšajo produktivnost gozdov, funkcijo ponora ogljikovega dioksida in lastnosti zdravih tal.
- Komisija bo v letu 2021 izdala sporočilo o obnovi trajnostnih ciklov ogljika ter v letu 2022 predstavila pobudo EU za sekvestracijo ogljika v kmetijske površine in zakonodajni predlog o

certificiranju odvzemov ogljika, da bi spodbudila nov model zelenega poslovanja, ki nagrajuje upravljavce zemljišč (npr. kmetje in gozdarji) za podnebju prijazne prakse.

- Skladišče ogljika v tleh je „bančni račun“ kmetov in gozdarjev v smislu naravnega kapitala.
- Komisija bo preučila predlaganje pravno zavezujočih ciljev v okviru zakonodaje o obnovi narave za omejitev osuševanja mokrišč in organskih tal ter obnovo upravljanih in izsušenih šotišč, da bi se ohranile in povečale zaloge ogljika v tleh, čim bolj zmanjšala tveganja poplav in suše ter povečala biotska raznovrstnost ob upoštevanju posledic teh ciljev za prihodnje pobude za sekvestracijo ogljika v kmetijske površine ter kmetijske in gozdarske proizvodne sisteme.
- z raziskovanjem tal LUCAS zagotovila usklajeno spremljanje sprememb vsebnosti organskega ogljika in zalog ogljika v tleh po vsej EU, ki bo dopolnilo poročanje držav članic v skladu z uredbo LULUCF.

Reference

Lier, M.; Köhl, M.; Korhonen, K.T.; Linser, S.; Prins, K.; Talarczyk, A. The New EU Forest Strategy for 2030: A New Understanding of Sustainable Forest Management? *Forests* 2022, 13, 245. <https://doi.org/10.3390/f13020245>

The New EU Forest Strategy for 2030, Position of European Forest Owners and Managers (https://eustafor.eu/uploads/20211004_The-New-EU-Forest-Strategy-for-2030-Position-of-European-Forest-Owners-and-Managers.pdf)

EOS: The new European Forest Strategy is not addressing the sawmill industry supply challenges (https://verband-crm.de/downloads/dynamisch/13837/press_final_eos_forest_strategy.pdf)

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ. Strategija EU za tla do leta 2030 Koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje. COM/2021/699 final. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52021DC0699>).

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ. Nova strategija EU za gozdove do leta 2030. COM/2021/572 final. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52021DC0572>).

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ. Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 Vračanje narave v naša življenja. COM/2020/380 final. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0380>).

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE
Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana

Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020R0852&qid=1675149883741>).

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) .../... o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo tehničnih meril za pregled za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju podnebnim spremembam, ter za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev. C/2021/2800 final.